

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Снежана Христова Николова

относно дисертационен труд на тема „Съчетаването на обучителни и терапевтични методи за ученици с аутизъм от педагогическите специалисти” за присъждане на образователна и научна степен „доктор” в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2 Педагогика (Специална педагогика)

Докторант: Катерини Теодорос Карамани

Научен ръководител: доц. д-р Емилия Хинкова Евгениева

1. Общо представяне на процедурата

Представеният от Катерини Карамани комплект материали е на електронен и хартиен носител и е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за приложението му и според специфичните изисквания на ФНОИ на СУ „Св. Климент Охридски”. Той включва всички необходими документи. Докторантът е приложил три публикации по темата на дисертацията.

2. Актуалност на проблема

Изясняването на същността на разстройствата от аутистичния спектър и възможностите за обучение на децата с аутизъм са актуални проблеми, стоящи на вниманието на различни специалисти и на обществото като цяло. Чрез познаването на симптоматиката и проявите на това сложно явление, се предоставя възможност за създаването на стратегии за корекционна работа с тази категория деца, съобразени както с психическите особености на тяхното развитие, така и с потенциалните им възможности за обучение и социализация. Изследователското поле, на което работи Катерини Карамани, е актуално в специалната педагогика и логопедията в научен и в практико-приложен аспект. Неговата значимост се свързва с обстоятелството, че то насочва към възможностите за образование и развитие на различни компетентности при деца от аутистичния спектър чрез прилагане на съчетание от обучителни и терапевтични методи.

3. Характеристика на дисертационната разработка

Дисертационният труд е презентирал на 170 печатни страници, от които 158

страници представят същинската част на труда. Библиографията е поместена на 18 страници със 188 източника на латиница и интернет източници. В съдържателно и количествено отношение представеният дисертационен труд отговаря на изискванията за докторска дисертация. Приложенията са разположени на 12 страници.

В структурно отношение разработката е класическа. Състои се от увод, три глави, изводи и препоръки, библиография на използваната литература и 2 приложения: въпросник за учители, които работят с ученици с аутизъм в начално и средно училище и протокол за наблюдение.

В *първата теоретична глава* трите основни параграфа са логически обвързани. Те добре и последователно запознават с основните тези по изследваната проблематика.

Първи параграф акцентира върху причините и разпространението на аутизма и върху основните характеристики на учениците от аутистичния спектър, отнасящи се до техните речеви, социални и поведенчески специфики.

Втори и трети параграф ни запознават със същността, предимствата и особеностите на обучителните и терапевтичните методи за ученици с аутизъм.

Удовлетворена съм от отличното познаване на научната проблематика. Докторантката системно и задълбочено ни поднася научната информация. Тя заявява и собствена позиция, което е показател за професионалната ѝ компетентност.

Втората глава на дисертационния труд е коректно оформена. Изследователската програма включва цел, конкретизирана в 7 задачи, две хипотези, методология, критерии и показатели и методи на изследване. Избраната методика на изследване е структурирана в три фази – разработване на въпросници за учителите; разработване на протоколи за наблюдение и статистически изчисления на данните. Това позволява постигане на поставената цел и получаване на адекватен отговор на задачите, заложи в дисертационния труд.

Участниците в изследването са общо 159. 129 са учители в начален и среден етап на обучение, работещи с ученици с аутизъм в 84 основни и средни училища в цяла Гърция, а 30 са ученици с аутизъм в начален и среден етап на обучение.

Трета глава предлага обстоен статистически, количествен и качествен анализ на получените данни и резултати, както и дискусия върху тях. Считаю, че направеният анализ на резултатите е подробен и изчерпателен. Докторантката успява да получи доказателства за двете хипотези. Анализът на резултатите от изследването е представен на количествено ниво, в таблици и фигури, отразяващи статистически

достоверните данни и е компетентно интерпретиран.

Докторант Карамани стига до заключението, че има разлика между учениците с аутизъм в началното училище и средното училище. Колкото по-рано са приложени различните комбинации от методи – на преподаване и терапия, толкова по-добре. Резултатите показват, че колкото по-големи стават учениците, толкова по-трудно е да се постигне успех при комбинирането на учебни и терапевтични методи.

4. Приноси на дисертационния труд

Приемам реалността на формулираните от Катерини Карамани три приноса. Според мен, към тях могат да се отнесат и някои допълнителни:

✓ Обосновава се необходимостта от прилагане не само на конвенционални обучителни методи, но и на редица терапевтични методи при работа с деца и ученици от аутистичния спектър.

✓ Представената проблематика има мултидисциплинарен характер, което аргументира необходимостта от присъствието на екипи от специалисти (педагози и рехабилитатори) в училище, които да са ангажирани с деца и ученици от аутистичния спектър.

✓ Чрез получените изводи от проведеното изследване могат да се популяризират дейностите, свързани с прилагане на обучителни и терапевтични методи в работата с деца и ученици от аутистичния спектър.

5. Публикации по темата на дисертационния труд

Представени са 3 публикации по темата на дисертационния труд, поместени в сборници от конференции на СУ „Св. Климент Охридски” от 2016 г. и 2018 г.

В съдържателно отношение публикациите съответстват на проблемните области, обхванати в разработката.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е разработен върху 69 компютърни страници и представя в съдържателно отношение основните моменти от анализирания дисертационен труд.

7. Към докторант Карамани имам следния въпрос:

Как възнамерявате да използвате резултатите от проведеното изследване в бъдеще и как то би могло да допринесе за по-активното използване на определените от Вас обучителни и терапевтични методи за работа с деца от аутистичния спектър в Гърция?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В дисертационния труд, автореферата и научните публикации на докторанта са демонстрирани качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване и компетентно анализиране на получените резултати. Дисертационната разработка отговаря на изискванията за разработване на подобен род научни трудове. Ето защо предлагам на Уважаемото Научно жури да гласува с положителен вот за присъждането на образователната и научна степен „доктор” на СУ „Св. Климент Охридски” в областта на висше образование 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика (*Специална педагогика*) на Катедра Теодорос Карамани.

28.02.2019 г.

гр. Шумен

проф. д-р Снежана Николова